

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 7 maja 2018 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. ustalił wartość kapitału początkowego P. P.. Do ustalenia wartości kapitału początkowego ZUS przyjął podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 563,20 zł. Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od 1 stycznia 1972 r. do 31 grudnia 1981 r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 46,13%.

Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustalono w wyniku pomnożenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru wynoszącego 43,13% przez kwotę 1220,89 zł tj. kwotę bazową ($43,13\% \times 1220,89 \text{ zł} = 563,20 \text{ zł}$).

Do ustalenia wartości kapitału przyjęto okresy składkowe w ilości: 9 lat, 3 miesiące i 6 dni tj. 111 miesięcy.

Wartość kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 roku została wyliczona w następujący sposób:

$293,01 \text{ złotych} \times 46,99\%$ (współczynnik proporcjonalny) = 137,69 złotych

$(111 \text{ miesięcy składkowych} \times 1,3\%) : 12 \times 563,20 \text{ złotych}$ (podstawa wymiaru) = 67,75 złotych,

RAZEM = 205,44 złotych

$205,44 \text{ złotych} \times 209 \text{ miesięcy}$ (średnie dalsze trwanie życia) = 42.936,96 złotych (kapitał początkowy na dzień 1.01.1999 roku).

Do ustalenia wartości kapitału początkowego organ rentowy nie uwzględnił okresów:

- od 1 września 1981 r. do 30 września 1981 r.,
- od 1 października 1982 r. do 31 października 1982 r.,
- od 1 lipca 1983 r. do 29 lutego 1984 r.,
- od 1 maja 1984 r. do 31 maja 1984 r.,
- od 1 lipca 1984 r. do 31 marca 1985 r.,
- od 1 sierpnia 1985 r. do 30 września 1985 r.,
- od 1 lutego 1986 r. do 28 lutego 1986 r.,
- od 1 kwietnia 1986 r. do 30 czerwca 1986 r.,
- od 1 września 1986 r. do 30 września 1988 r.,
- od 1 października 1988 r. do 31 marca 1990 r.,
- od 1 kwietnia 1990 r. do 30 kwietnia 1991 r.,
- od 1 maja 1991 r. do 31 maja 1994 r.,
- od 1 sierpnia 1994 r. – 31 sierpnia 1994 r.,
- od 1 maja 1995 r. do 30 czerwca 1995 r.,

- od 1 października 1996 r. do 31 października 1997 r.,

- od 1 grudnia 1997 r. do 31 grudnia 1998 r. ubezpieczenia w Austrii w wymiarze co najmniej 12 miesięcy, ponieważ w przyszłości ubezpieczony może ubiegać się o świadczenie emerytalno-rentowe z instytucji ubezpieczeniowej tego kraju.

/decyzja o ustaleniu kapitału początkowego – k. 130 – 131 plik III akt ZUS, obliczenie wskaźnika podstawy wymiaru kapitału początkowego – k. 132 plik II akt ZUS/

Decyzją z dnia 23 maja 2018 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. po rozpoznaniu wniosku z dnia 8 maja 2018 r. przyznał P. P. emeryturę od 1 maja 2018 r., tj. od miesiąca, w których zgłoszono wniosek.

Podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji kapitału początkowego zewidencjonowanego na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury. Emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia, dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę.

- kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wynosi 162132,28 zł

- średnie dalsze trwanie życia wynosi 215,60 miesięcy

- wyliczona kwota emerytury wynosi 752,01 zł

Wysokość emerytury obliczono zgodnie z art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z FUS: $(...),28/215,60 = 752,01$ zł.

Wysokość świadczenia do wypłaty wynosi miesięcznie 752,01 zł.

Przy ustaleniu emerytury uwzględniono minimalne wynagrodzenia w okresach od 8 maja 1972 r. do 30 lipca 1977 r., od 1 sierpnia 1977 r. do 31 grudnia 1978 r., które nie zostały udokumentowane faktycznym dochodem, zgodnie z ustawą o FUS.

/decyzja – k. 7 – 8 plik I akt ZUS/

W dniu 13 czerwca 2018 r. P. P. reprezentowany przez radcę prawnego wniósł odwołanie od w/w decyzji. Zaskarżonym decyzjom zarzucił, że wyliczając wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego za lata 1972 – 1981 organ rentowy nie uwzględnił rzeczywistych zarobków ubezpieczonego przyjmując je w kwocie najniższego wynagrodzenia.

/odwołanie – k. 3 – 4, k. 3 – 4 w aktach VIII U 1435/18/

Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. w odpowiedzi na odwołania wniósł o ich oddalenie.

/odpowiedź na odwołanie – k. 8 – 10, k. 8 – 10 w aktach VIII U 1435/18/

Postanowieniem z dnia 25 stycznia 2019 r. Sąd połączył sprawę o sygn. akt VIII U 1435/18 ze sprawą VIII U 1434/18 celem łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia (art. 219 kpc).

/postanowienie – k. 24 w aktach VIII U 1435/18/

Sąd Okręgowy w Łodzi ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca P. P. urodził się w dniu (...)

/okoliczność bezsporna/

Decyzją z dnia 7 maja 2018 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. ustalił wartość kapitału początkowego P. P.. Do ustalenia wartości kapitału początkowego ZUS przyjął podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 563,20 zł. Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od 1 stycznia 1972 r. do 31 grudnia 1981 r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 46,13%.

Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustalono w wyniku pomnożenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru wynoszącego 43,13% przez kwotę 1220,89 zł tj. kwotę bazową ($43,13\% \times 1220,89 \text{ zł} = 563,20 \text{ zł}$).

Do ustalenia wartości kapitału przyjęto okresy składkowe w ilości: 9 lat, 3 miesiące i 6 dni tj. 111 miesięcy.

Wartość kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 roku została wyliczona w następujący sposób:

$293,01 \text{ złotych} \times 46,99\%$ (współczynnik proporcjonalny) = 137,69 złotych

$(111 \text{ miesięcy składkowych} \times 1,3\%) : 12 \times 563,20 \text{ złotych}$ (podstawa wymiaru) = 67,75 złotych,

RAZEM = 205,44 złotych

$205,44 \text{ złotych} \times 209 \text{ miesięcy}$ (średnie dalsze trwanie życia) = 42.936,96 złotych (kapitał początkowy na dzień 1.01.1999 roku).

Do ustalenia wartości kapitału początkowego organ rentowy nie uwzględnił okresów:

- od 1 września 1981 r. do 30 września 1981 r.,
- od 1 października 1982 r. do 31 października 1982 r.,
- od 1 lipca 1983 r. do 29 lutego 1984 r.,
- od 1 maja 1984 r. do 31 maja 1984 r.,
- od 1 lipca 1984 r. do 31 marca 1985 r.,
- od 1 sierpnia 1985 r. do 30 września 1985 r.,
- od 1 lutego 1986 r. do 28 lutego 1986 r.,
- od 1 kwietnia 1986 r. do 30 czerwca 1986 r.,
- od 1 września 1986 r. do 30 września 1988 r.,
- od 1 października 1988 r. do 31 marca 1990 r.,
- od 1 kwietnia 1990 r. do 30 kwietnia 1991 r.,
- od 1 maja 1991 r. do 31 maja 1994 r.,
- od 1 sierpnia 1994 r. – 31 sierpnia 1994 r.,
- od 1 maja 1995 r. do 30 czerwca 1995 r.,
- od 1 października 1996 r. do 31 października 1997 r.,

- od 1 grudnia 1997 r. do 31 grudnia 1998 r. ubezpieczenia w Austrii w wymiarze co najmniej 12 miesięcy, ponieważ w przyszłości ubezpieczony może ubiegać się o świadczenie emerytalno-rentowe z instytucji ubezpieczeniowej tego kraju.

/decyzja o ustaleniu kapitału początkowego – k. 130 – 131 plik III akt ZUS/

Do obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego organ rentowy przyjął następujące dochody, stanowiące podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne wnioskodawcy, uznając je za najkorzystniejsze:

- w 1972 r. – 7.799,92 zł,
- w 1973 r. – 12.000,00 zł,
- w 1974 r. – 13.000,00 zł,
- w 1975 r. – 14.400,00 zł,
- w 1976 r. – 14.400,00 zł,
- w 1977 r. – 16.000,00 zł,
- w 1978 r. – 18.400,00 zł,
- w 1979 r. – 51.601,00 zł,
- w 1980 r. – 59.646,00 zł,
- w 1981 r. – 43.441,00 zł.

/obliczenie wskaźnika podstawy wymiaru kapitału początkowego – k. 132 plik II akt ZUS/

W dniu 8 maja 2018 r. ubezpieczony złożył wniosek o emeryturę.

/wniosek – k. 1 – 3 plik I akt ZUS/

Decyzją z dnia 23 maja 2018 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. po rozpoznaniu wniosku z dnia 8 maja 2018 r. przyznał P. P. emeryturę od 1 maja 2018 r., tj. od miesiąca, w których zgłoszono wniosek.

Podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji kapitału początkowego zewidencjonowanego na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury. Emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia, dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę.

- kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wynosi 162132,28 zł

- średnie dalsze trwanie życia wynosi 215,60 miesięcy

- wyliczona kwota emerytury wynosi 752,01 zł

Wysokość emerytury obliczono zgodnie z art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z FUS: $(...),28/215,60 = 752,01$ zł.

Wysokość świadczenia do wypłaty wynosi miesięcznie 752,01 zł.

Przy ustaleniu emerytury uwzględniono minimalne wynagrodzenia w okresach od 8 maja 1972 r. do 30 lipca 1977 r., od 1 sierpnia 1977 r. do 31 grudnia 1978 r., które nie zostały udokumentowane faktycznym dochodem, zgodnie z ustawą o FUS.

/decyzja – k. 7 – 8 plik I akt ZUS/

Ubezpieczony pracował w Zakładach (...) w Ł. od 8 maja 1972 r. do 30 lipca 1977 r. na stanowisku technologa w pełnym wymiarze czasu pracy. Podczas zatrudnienia ubezpieczony otrzymywał następujące wynagrodzenie:

- od 8 maja 1972 r. – 10 zł na godz.,
- od 1 maja 1973 r. – 9 zł na godz. plus 10% premii,
- od 4 października 1973 r. – 10 zł na godz. plus 15% premii,
- od 2 listopada 1973 r. - 10 zł na godz. plus 20% premii,
- od 1 grudnia 1974 r. – 10 zł na godz. plus 1950 zł ryczałt za pełne miesiące plus premia do 25%,
- od 1 marca 1975 r. – 10 zł na godz. plus 1950 zł ryczałt za pełne miesiące plus premia do 35%.

/świadczenie pracy – k. 59 plik III akt ZUS, angaże - akta osobowe – k. 32/

W okresie od 1 sierpnia 1977 r. do 31 lipca 1980 r. wnioskodawca był zatrudniony w (...) Sp. z o.o. w Ł. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku inspektora. Podczas zatrudnienia ubezpieczony otrzymał następujące wynagrodzenie:

- od 1 sierpnia 1977 r. – 3.400 zł plus premia,
- w 1979 r. – 51.601 zł,
- w 1980 r – 31.951 zł.

/zaświadczenie – k. 61 plik III akt ZUS, umowa o pracę - akta osobowe – k. 32/

Wnioskodawca był zatrudniony w Instytucie (...) w Ł. w pełnym wymiarze czasu pracy w okresie od 1 sierpnia 1980 r. do 12 sierpnia 1981 r. na stanowisku technologa. Podczas zatrudnienia ubezpieczony otrzymał następujące wynagrodzenie:

- w 1980 r. – 27.695 zł,
- w 1981 r. – 43.441 zł.

/świadczenie pracy – k. 57 plik III akt ZUS, zaświadczenie – k. 63 plik III akt ZUS/

Hipotetyczna wysokość wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego, obliczonego z przyjęciem do ustalenia podstawy wymiaru (według I wariantu) w okresach od 8 maja 1972 r. do 30 lipca 1977 r. od 1 sierpnia 1977 r. do 31 grudnia 1978 r.:

- stałych kwot wynagrodzenia,
- stawek godzinowych przy założeniu normatywnego czasu pracy oraz
- premii wskazanych w stałym procencie

wyniósł 77,23% z 10 kolejnych lat kalendarzowych: 1972 – 1981. Wartość kapitału początkowego wynosi 52.484,06 zł. Kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wynosi 198182,67 zł. Wysokość emerytury wynosi 919,21 zł.

/hipotetyczne wyliczenia organu rentowego – wariant I – k. 49 – 63/

Do obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego przyjęto:

Rok	Kwota przeciętnego wynagrodzenia	Wynagrodzenie ubezpieczonego	Wskaźnik %
1972	30.108,00	14.180,00	70,65%
1973	33.576,00	22.612,00	67,35%
1974	38.220,00	27.622,00	72,27%
1975	46.956,00	45.100,00	96,05%
1976	51.372,00	45.280,00	88,14%
1977	55.152,00	41.160,00	74,63%
1978	58.644,00	40.800,00	69,57%
1979	63.924,00	51.601,00	80,72%
1980	72.480,00	59.646,00	82,29%
1981	92.268,00	43.441,00	70,62%
			77,23%

/obliczenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego – Wariant I – k. 59/

Hipotetyczna wysokość wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego, obliczonego z przyjęciem do ustalenia podstawy wymiaru (według II wariantu) w okresach od 8 maja 1972 r. do 30 lipca 1977 r. od 1 sierpnia 1977 r. do 31 grudnia 1978 r.:

- stałych kwot wynagrodzenia,

- stawek godzinowych przy założeniu normatywnego czasu pracy oraz

- premii wskazanych w stałym procencie oraz premii w najwyższej wysokości w przypadku ich określenia „do”

wyniósł 81,16 % z 10 kolejnych lat kalendarzowych: 1972 – 1981. Wartość kapitału początkowego wynosi 53.690,01 zł. Kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wynosi 202736,33 zł. Wysokość emerytury wynosi 940,34 zł.

/hipotetyczne wyliczenia organu rentowego – wariant II – k. 66– 70/

Ustaleń w toku procesu, Sąd Okręgowy w Łodzi, dokonał na podstawie powołanych dowodów w postaci dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy, w tym w aktach ZUS.

Dokonując ustaleń faktycznych Sąd oparł się także na hipotetycznym wyliczeniu świadczenia wnioskodawcy dokonanym przez ZUS (wariant I), które nie było kwestionowane przez wnioskodawcę pod względem rachunkowym. Sąd nie dopatrył się żadnych okoliczności pozwalających na jego zdyskredytowanie.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje:

W świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego odwołanie wnioskodawcy zasługuje na częściowe uwzględnienie.

Na wstępie należy podkreślić, iż na terenie Unii Europejskiej nie funkcjonuje jednolity, zunifikowany system zabezpieczenia społecznego, a każde z Państw Członkowskich posiada samodzielny system ubezpieczeń społecznych oraz posiada autonomię w zakresie kreowania własnej polityki emerytalno-rentowej. W sferze dominium Państw Członkowskich należy określić sferę podmiotowej oraz przedmiotowej systemów ubezpieczeń społecznych. (...) ubezpieczeń społecznych poszczególnych Państw Członkowskich mają jednakże obowiązek wzajemnej współpracy z instytucjami innych Państw Członkowskich oraz wspólnej koordynacji swych działań m.in. w odniesieniu do pracowników migrujących. Koordynacja tych systemów odbywa się na podstawie Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. U. UE.L.04.166.1 Dz.U.UE-sp.05-5-72 ze zm.) oraz Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE z 30 października 2009 r. nr L 284/ ze zm.).

Z uwagi na fakt, że ubezpieczony wykonywał pracę zarówno na terenie Polski jak i Austrii, organ rentowy ustalając kapitał początkowy oraz wysokość emerytury wnioskodawcy oprócz przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS stosował także w/w przepisy Parlamentu Europejskiego.

Zgodnie z treścią art. 174 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2018 r., poz. 1270), kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12.

Natomiast zgodnie z ust. 2 tego przepisu przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

- 1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6,
- 2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5,
- 3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-3 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2.

W myśl ust. 3 w/w przepisu podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się przed dniem 1 stycznia 1999 roku.

Według ust. 3b w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 października 2013 roku (w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 21 czerwca 2013 roku o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych)

jeżeli okres wskazany do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego obejmuje rok kalendarzowy, w którym ubezpieczony pozostawał w ubezpieczeniu społecznym na podstawie przepisów prawa polskiego jedynie przez część miesięcy tego roku, do obliczenia stosunku sumy kwot podstaw wymiaru składek i kwot, o których mowa w art. 15 ust. 3, w okresie tego roku do przeciętnego wynagrodzenia, przyjmuje się sumę kwot przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia ogłoszonego za ten rok kalendarzowy odpowiednią do liczby miesięcy pozostawania w ubezpieczeniu.

Natomiast w myśl ust. 7 analizowanego przepisu do obliczenia kapitału początkowego przyjmuje się kwotę bazową wynoszącą 100 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w II kwartale kalendarzowym 1998 roku. Ustęp 8 powyższego przepisu stanowi, że przy obliczaniu kapitału początkowego część kwoty bazowej wynoszącej 24 % tej kwoty mnoży się przez współczynnik proporcjonalny do wieku ubezpieczonego oraz okresu składkowego i nieskładkowego osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 roku.

Zgodnie natomiast z treścią ust. 8 przy obliczaniu kapitału początkowego część kwoty bazowej wynoszącej 24% tej kwoty mnoży się przez współczynnik proporcjonalny do wieku ubezpieczonego oraz okresu składkowego i nieskładkowego osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 roku, według wskazanego w nim wzoru.

Z kolei w myśl art. 15 ust. 1 powyższej ustawy podstawę wymiaru emerytury i renty stanowi ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę lub rentę, z uwzględnieniem ust. 6 i art. 176. Natomiast stosownie do brzmienia ust. 2a tego samego przepisu, jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru składek w okresie pozostawania w stosunku pracy wskazanym do ustalenia podstawy wymiaru emerytury i renty, za podstawę wymiaru składek przyjmuje się kwotę obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników, proporcjonalnie do okresu podlegania ubezpieczeniu i wymiaru czasu pracy. Z kolei na podstawie ust. 6 omawianego przepisu na wniosek ubezpieczonego podstawę wymiaru emerytury lub renty może stanowić ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe w okresie 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku, wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu.

Jak stanowi art. 15 ust. 4 w/w ustawy w celu ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty:

1. oblicza się sumę kwot podstaw wymiaru składek i kwot, o których mowa w ust. 3, w okresie każdego roku z wybranych przez zainteresowanego lat kalendarzowych,
2. oblicza się stosunek każdej z tych sum kwot do rocznej kwoty przeciętnego wynagrodzenia, ogłoszonej za dany rok kalendarzowy, wyrażając go w procentach, z zaokrągleniem do setnych części procentu,
3. oblicza się średnią arytmetyczną tych procentów, która, z zastrzeżeniem ust. 5, stanowi wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury lub renty, oraz
4. mnoży się przez ten wskaźnik kwotę bazową, o której mowa w art. 19, przy czym wskaźnik wysokości podstawy wymiaru nie może być wyższy niż 250%, jednakże przy ponownym przeliczeniu wysokości emerytury należy mieć na względzie, iż zgodnie z art. 111 ust. 2 ustawy uwzględnia się kwotę bazową ostatnio przyjętą do obliczenia świadczenia.

Zgodnie z art. 16 cytowanej ustawy przy ustalaniu kolejnych dziesięciu lat kalendarzowych – przyjmuje się lata kalendarzowe następujące bezpośrednio po sobie, chociażby ubezpieczony w niektórych z tych lat przez okres roku lub w okresie krótszym niż rok nie pozostawał w ubezpieczeniu.

W związku z treścią zacytowanych przepisów można stwierdzić, iż kwota kapitału początkowego zależy od długości udowodnionych okresów składkowych i nieskładkowych przebytych przed 1 stycznia 1999 rokiem, podstawy wymiaru oraz współczynnika proporcjonalnego do wieku ubezpieczonego, który służy do obliczenia tzw. części socjalnej.

W myśl art. 24 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych Ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego wynoszącego co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn, z zastrzeżeniem art. 46, 47, 50, 50a, 50e i 184.

Podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24 według art. 25. ust. 1 ustawy emerytalnej stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art. 173-175 oraz kwot środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem ust. 1a i 1b oraz art. 185.

Emerytura, ustalana według zreformowanych zasad dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 roku, stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi, w jakim ubezpieczony przechodzi na emeryturę (art. 26 ust. 1 ustawy emerytalnej).

Zgodnie zaś z art. 53 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych emerytura wynosi:

- 1) 24% kwoty bazowej, o której mowa w art. 19, z zastrzeżeniem ust. 3 i 4, oraz
- 2) po 1,3% podstawy jej wymiaru za każdy rok okresów składkowych,
- 3) po 0,7% podstawy jej wymiaru za każdy rok okresów nieskładkowych

Stosownie do art. 116 ust. 5 powyższej ustawy do wniosku o emeryturę lub rentę powinny być dołączone dowody uzasadniające prawo i wysokości tego świadczenia, co oznacza, że ciężar dowodu w tym zakresie spoczywa na wnioskodawcy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 marca 2001 roku II UK 297/00).

Przytoczone zasady postępowania – w świetle uchwały Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2003 roku sygn. III UZP 2/03 (OSNP 2003/14/338) - tak przy ustalaniu prawa do świadczenia, jak i jego przeliczaniu, pozwalają na ogólną uwagę, iż zamiarem ustawodawcy było umożliwienie ubezpieczonym dokonanie wyboru, w ramach prawa, najkorzystniejszego z ich punktu widzenia okresu, z którego podstawa wymiaru składek ubezpieczeniowych, będzie stanowić podstawę wymiaru świadczenia.

W rozpoznawanej sprawie wnioskodawca zakwestionował wysokość przyjętego za podstawę obliczeń emerytury wynagrodzenia w latach 1972 - 1981. ZUS przyjął bowiem wynagrodzenie minimalne za pracę w latach 1972 - 1978. W toku niniejszego postępowania Sąd, na podstawie dokumentacji osobowej wnioskodawcy, ustalił jednak inną wysokość wynagrodzenia za pracę w spornych okresach. Na podstawie dokumentów takich jak kolejne angaże można było bowiem ustalić rzeczywistą wysokość wynagrodzenia, które było niewątpliwie wyższe niż minimalne.

Zgodnie z § 21 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia z dnia 11 października 2011 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i (Dz. U. Nr 237 poz. 1412) środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie, którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia.

Wskazana tu regulacja, wyrażona także w poprzednio obowiązującym Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno - rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. Nr 10 poz. 49 ze zm.) wyznacza kierunek postępowania dowodowego, nie oznacza to jednak, aby wysokość uzyskiwanego uposażenia nie mogła być wskazana i w inny sposób, tak przy pomocy pisemnych środków dowodowych pochodzących

od pracodawcy, czy też nawet dowodów pośrednich, nie wyłączając zeznań świadków - aczkolwiek wskazujących wprost na wysokość wynagrodzenia danego zainteresowanego (tak m. in. SN w wyroku z 25.07.1997 r. - II UKN 186/97, OSNAP 1998/11/324 a także SA w Warszawie wyrok z dnia 4.03.1997r. - III AUa 105/97, Apel. W-wa 1997/2/7 SA w Rzeszowie z dnia 27.06.1995 - III Aur 177/95, OSA 1996/10/32, czy SA w Białymstoku III Aur 294/93, PS - wkład. 1994/3/6).

Należy podkreślić, iż Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych nie jest związany ograniczeniami dowodowymi określonymi dla dowodzenia przed organami rentowymi, co wynika z treści art. 473 k.p.c. i sprawia, że każdy fakt może być dowodzony wszelkimi środkami, które Sąd uzna za pożądane i ich dopuszczenie za celowe.

Sąd przeprowadził postępowanie dowodowe obejmujące analizę dostępnej dokumentacji związanej z okresami zatrudnienia wnioskodawcy, co dało podstawę do oceny prawidłowości zaskarżonej decyzji w świetle postawionych jej zarzutów.

Wysokości wynagrodzenia lub danego składnika wynagrodzenia nie można ustalać w sposób przybliżony, ale pewny, na podstawie konkretnego dokumentu bądź jego kopii, który zachował się w dokumentacji osobowej ubezpieczonego. Chodzi tutaj o umowy pracę czy angaże, w których zawarte są dane dotyczące wynagrodzenia. W takim wypadku uwzględnić można składniki wynagrodzenia, które są pewne, wypłacane były w danym okresie, stałe i w określonej wysokości (por. wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 18 stycznia 2012 r., III AUa 1555/11, LEX nr 1113058).

Informacje zawarte w dokumentacji płacowej wnioskodawcy pozwoliły ustalić wysokość wynagrodzenia, które przyjął Sąd w sposób pewny. W angażach zawarte są informacje o wysokości wynagrodzenia w kwocie stałej, według stawki godzinowej oraz o wysokości premii.

Przeprowadzone postępowanie dowodowe ma na celu ustalić taką wysokość wynagrodzenia, jaką wnioskodawca niewątpliwie otrzymywał. Wnioskodawca w spornym okresie otrzymywał wynagrodzenie ustalone kwotą miesięcznego wynagrodzenia oraz wynagrodzenie wyliczane w oparciu o stawki godzinowe, z tym, że stawki godzinowe wynikające z angaży nie musiały odpowiadać rzeczywistej wysokości otrzymywanego wynagrodzenia. Stawki godzinowe stanowiły zagwarantowane minimum zarobku.

A zatem, wynagrodzenie wnioskodawcy wyliczone w oparciu jedynie o stawki godzinowe zawarte w angażach, przy uwzględnieniu normatywnego czasu pracy, bez uwzględnienia innych dodatków jest niewątpliwie niższe od faktycznie otrzymywanego wynagrodzenia. Jednakże z uwagi na niemożność udowodnienia przez skarżącego wysokości rzeczywistych zarobków za sporny okres, należało przyjąć kwoty wynagrodzeń wyliczone w oparciu o stawki godzinowe wskazane w angażach przy uwzględnieniu normatywnego czasu pracy, jako kwoty minimalnych wynagrodzeń, które skarżący niewątpliwie otrzymywał.

Brak jest także przeszkód by uwzględnić wnioskodawcy oprócz stawki godzinowej premię, gdy została ona w angażach ściśle określona – np. 10%, czy 15 %:

- od 1 maja 1973 r. – 9 zł na godz. plus 10% premii,
- od 4 października 1973 r. – 10 zł na godz. plus 15% premii,
- od 2 listopada 1973 r. - 10 zł na godz. plus 20% premii.

Pewne i dokładne ustalenia co do wysokości stale otrzymywanych przez wnioskodawcę składników wynagrodzenia, pozwoliły na zmianę zaskarżonej decyzji, zgodnie z niekwestionowanymi przez stronę odwołującą się matematycznymi hipotetycznymi wyliczeniami organu rentowego.

W zakresie zgłoszonego przez skarżącego żądania uwzględnienia premii w sytuacji, gdy nie jest ona ściśle określona np. do 25%: od 1 grudnia 1974 r. i do 35%: od 1 marca 1975 r., należy przyjąć, że nie zostało ono przez wnioskodawcę udowodnione.

Stosownie do art. 6 k.c., ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. W postępowaniu sądowym ubezpieczony może korzystać z wszelkich środków dowodowych stwierdzających wysokość zarobków lub dochodów stanowiących podstawę wymiaru emerytury lub renty, w szczególności z dowodów dokumentów oraz z przesłuchania świadków (zob. wyrok SN z 25.07.1997 r., II UKN 186/97, OSNP 11/1998, poz. 342).

Nie jest możliwe obliczanie wysokości emerytury wyłącznie na podstawie twierdzeń wnioskodawcy. Twierdzenia te muszą być udowodnione. Wskazać należy, iż nie jest rzeczą sądu zarządzenie dochodzeń w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie ani też sąd nie jest zobowiązany do przeprowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 232 k.p.c.). Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach (art. 3 k.p.c.), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.) spoczywa na stronie, która z faktów tych wywodzi skutki prawne (art. 6 k.c.). Stanowisko takie zawarł Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 17 grudnia 1996r. sygn. akt I CKU 45/96 (opubl. OSNC z 1997r., z.6-7, poz.76). Podobnie, w wyroku z 7 października 1998 r., II UKN 244/98, OSNAPiUS 1999, nr 20, poz. 662, Sąd Najwyższy stwierdził nawet, że od 1 lipca 1996 r. nastąpiło zniesienie zasady odpowiedzialności sądu za wynik postępowania dowodowego, także w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych.

W niniejszej sprawie Sąd przeprowadził pełne postępowanie dowodowe obejmujące analizę dokumentacji związanej z okresem pracy wnioskodawcy, co pozwoliło w sposób wszechstronny przeanalizować zasadność jego żądania.

Należy zauważyć, iż niewątpliwie w spornych okresach od 8 maja 1972 r. do 31 grudnia 1978 r., wnioskodawcy oprócz wynagrodzenia, w większości okresów, przysługiwało prawo do premii, co wynika wprost z angaży. Jednak część angaży nie wskazuje wysokości należnej skarżącemu premii. W części z nich wskazane jest jedynie „plus premia” bądź jest zapis:

- od 1 grudnia 1974 r. – 10 zł na godz. plus 1950 zł ryczałt za pełne miesiące plus premia do 25%,
- od 1 marca 1975 r. – 10 zł na godz. plus 1950 zł ryczałt za pełne miesiące plus premia do 35%.

Zapis „do 25%” oznacza jedynie tyle, że taką premię można było przyznać w wysokości od 0 do 25%, brak jest natomiast dokumentacji potwierdzającej rzeczywistą wysokość przyznanej premii.

Reasumując, co do żądania skarżącego o uwzględnienie w wyliczeniu podstawy wymiaru premii, która została wskazana „do określonego %”, brak jest podstaw do przyjęcia powyższego z uwagi na to, że wnioskodawca nie udowodnił konkretnych kwot premii, w sposób pewny.

Podobny pogląd zaprezentował Sąd Apelacyjny w Łodzi w uzasadnieniu wyroku z dnia 15 marca 2006 roku, zapadłego w sprawie o sygnaturze akt III AUa 1096/05, wskazując, iż ujemne konsekwencje związane z trudnościami w dokumentowaniu wysokości wynagrodzeń z lat odległych nie powinny obciążać wyłącznie ubezpieczonych, jednakże nie można również odpowiedzialności za taki stan rzeczy przenosić wyłącznie na Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Ustawowym wymogiem jest bowiem wykazanie przez ubezpieczonego konkretnych kwot otrzymanych przez niego zarobków, jako podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe lub ubezpieczenie społeczne, przy czym nie może istnieć tu żaden stan niepewności co do wysokości.

W ocenie Sądu, w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, dokumentacja z okresu zatrudnienia ubezpieczonego w postaci angaży za lata 1972 - 1978 wskazuje wysokość wynagrodzenia wnioskodawcy w sposób niewątpliwy. Dostępny natomiast materiał dowodowy nie pozwala na ustalenie, jaka była faktyczna wysokość premii wnioskodawcy w całym spornym okresie zatrudnienia. Załączona do akt sprawy dokumentacja, głównie w postaci angaży, dowodzi że premia faktycznie ubezpieczonemu przysługiwała i stanowiła procentowy udział jego wynagrodzenia zasadniczego, ale jednocześnie nie pozwala ona w każdym ze spornych okresów na ustalenie, w jakiej wysokości. Z uwagi na brak dokumentacji świadczącej o wysokości premii nie było możliwe przyjęcie, że wynosiła ona zawsze kolejno 25% czy 35% wynagrodzenia zasadniczego w okresach od 1 grudnia 1974 r. do 21 lipca 1977 r. W oparciu

o materiał dowodowy zgromadzony w sprawie nie ma możliwości ustalenia wysokości kwot wypłaconych tytułem premii na podstawie angaży w okresach od 1 grudnia 1974 r. do 21 lipca 1977 r., ponieważ brak jest dokumentacji w tym zakresie, brak jest regulaminów premiowania, czy wynagradzania. W przypadku wynagrodzenia zasadniczego lub innych obligatoryjnych składników wynagrodzenia, wynikających z obowiązujących przepisów, można przyjąć najniższe wynagrodzenie obowiązujące w czasie, którego dotyczy żądanie uwzględnienia tego okresu do przeliczenia świadczenia. W sytuacji takiego składnika wynagrodzenia, jakim jest premia, konieczne jest jednak istnienie dowodów potwierdzających bez wątpliwości fakt wypłaty premii oraz jej wysokość (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 2007 r., I UK 36/07, LEX nr 390123).

Reasumując, co do żądania skarżącego o uwzględnienie w wyliczeniu podstawy wymiaru w spornym okresie faktycznych kwot otrzymywanego wynagrodzenia, brak jest podstaw do przyjęcia innych składników wynagrodzenia niż wynagrodzenie zasadnicze określone w angażach stałą kwotą, stawką godzinową i premii, która została ściśle określona.

Organ rentowy dokonał stosownego hipotetycznego wyliczenia wysokości kapitału początkowego i emerytury w II wariantach. Na potrzeby niniejszego postępowania Sąd uwzględnił I wariant, zgodnie z którym wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego obliczony z przyjęciem do ustalenia podstawy wymiaru według I wariantu z uwzględnieniem od 8 maja 1972 r. do 30 lipca 1977 r. od 1 sierpnia 1977 r. do 31 grudnia 1978 r. stałych kwot wynagrodzenia, stawek godzinowych przy założeniu normatywnego czasu pracy oraz premii wskazanych w stałym procencie wyniósł 77,23% z 10 kolejnych lat kalendarzowych: 1972 – 1981. Wartość kapitału początkowego wynosi 52.484,06 zł. Kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wynosi 198182,67 zł. Wysokość emerytury wynosi 919,21 zł.

Jest to wariant korzystniejszy niż dotychczas obowiązujący.

Z tych też względów, zdaniem Sądu, nie ma żadnych przeszkód by zmienić zaskarżone decyzje.

Na mocy art. 129 ust. 1 ustawy świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu.

W niniejszej sprawie skarżący złożył wniosek o emeryturę 8 maja 2018 roku.

Wobec powyższego, Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 i § 2 k.p.c. orzekł, jak sentencji.

ZARZĄDZENIE

odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć wnioskodawcy i peł. ZUS z pouczeniem o sposobie i terminie wniesienia apelacji, a peł. ZUS wraz z aktami rentowymi

K.K.-W.